

nevet mely egy fejfán korhad
örök éjben fogyó holdat

mit hagyok rád ha elmegyek
lehangolódott verseket
életem ecetes borát
húrok nélküli zongorát

mit hagyok rád ha elmegyek
a gaztól felvert kertemet
s benne sok tücsköt bogarat

a térdre roskadt házamat
– s a ronggyá mosott vászoningem
szemfedélként száll az égen.

(*Ha elmegyek*)

ha asztalodra kenyeret teszel
odagyűlnek majd mind az éhezők,
rongyaik, mint győzelmi lobogók,
hirdetik a halálból érkezőt.

(*Communio*)

Berekméri Melinda

Recensio

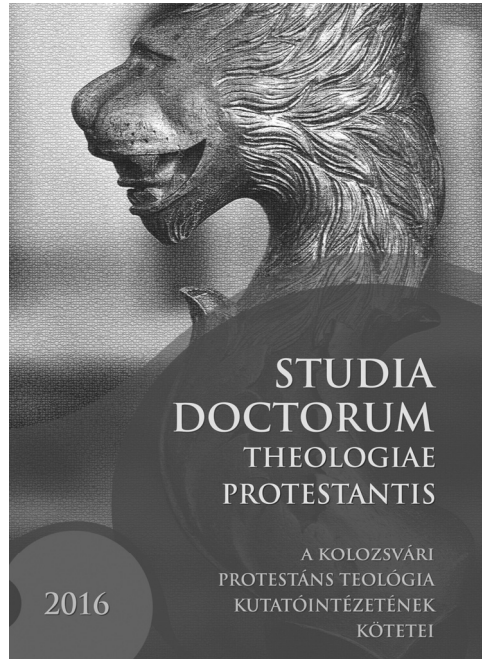
Studia Doctorum Theologiae Protestantis.

A Kolozsvári Protestáns Teológia Kutatóintézetének Kötetei.

Hetedik évfolyam, 2016/I. ISSN 2069-0991, 165 old.

A Kolozsvári Protestáns Teológia Kutatóintézetének 2016-os kötete ez alkalommal kék színű borítóval jelent meg. A kötet első, biblikus része Balogh Csaba *Megfordított sorsok és szövegek. Ézsaiás könyvének szerkesztés- és teológiatörténete, különös tekintettel Ézs 10,16–19-re* című tanulmányával indul (7–27. old.) A tanulmány korábban előadás formájában hangzott el, s az itt közzétett verzió egy időközben már megjelent angol nyelvű szöveg adaptált magyar fordítása.

Balogh Csaba tanulmánya bonckés alá veszi az Ézs 10,16–19-et a kommentárirodalom tárházának felhasználásával, és erre a következtetésre jut: „Joggal feltételezhetjük, hogy a 10,16–19 verseit eredetileg nem erre a helyre írták. A korábbi kutatás már rámutatott arra, hogy a szöveg idegen a jelenlegi kontextusban. Az érvek amellet szólnak, hogy ez a perikópa

eredetileg egy Izráel elleni prófécia része volt. Tehát nem egyszerűen redakcionális szöveg, amelyet később a kontextusra való tekintettel kompo-

náltak, hanem egy másik összefüggésből áthelyezett szöveg.” (27. old.)

A következő biblikus tanulmány Geréb Zsolt tollából származik: *A keresztyén gyülekezet mint Isten népe. Az egyházról szóló tanítás Péter első levelében* (29–40. old.). A tanulmány előbb a keresztyén gyülekezet önértelmezését kifejező méltóságjelzők kérdéskörét bontja ki: Isten népe, Isten háza, szent (királyi) papság, jövevények és idegenek. Ezután a gyülekezet feladatait mutatja be a levél tanítása szerint, és megállapítja: „... a szolgálat célja: rámutatni Isten dicsőségére a kívülállók előtt, hogy ők is Isten felé forduljanak” (40. old.).

A gyakorlati teológiai rész első tanulmányát Koppándi Botond unitárius gyakorlati teológus írta: *Gellérd Imre gyakorlati teológiai munkássága* (43–78. old.). A tanulmány első oldalai a rendkívüli képességekkel megáldott, átlagon felüli felkészültségű és tragikus sorsú unitárius lelkész, Gellérd Imre (1920–1980) életútját vázolja fel, majd ezt írja: „Azóta is sokszor elmondjuk, hogy még belegondolni is fájó, mennyivel különb lehetett volna az unitárius gyakorlati teológiai irodalom, ha ezt a kiváló elmét alkotni hagyták volna, és mennyivel képzetebb lelkésznevezdékek hagyták volna el a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézetet, ha őt tanítani engedték volna.” (46. old.) A tanulmány fő részében Gellérd Imre munkáival ismerkedhetünk meg.

Kiss Jenő ezzel a gondolattal indítja az *Egzsztenciális véték, egzsztenciális adósság* című tanulmányát (79–98. old.): „A lelkigondozás során gyakran találkozunk olyan emberekkel, akiket nyo-

maszt valamilyen vétségük, és szabadulni szeretnének annak terhétől, illetve olyanokkal, akik áldozatai mások vétkének, és szenvednek annak következményei miatt. Ezért a lelki-gondozásban különös figyelmet érdemel az, ahogyan a vétéssel bánunk. Úgy véljük, hogy ebben a kérdésben nagy segítséget jelent az egzsztenciális véték, illetve adósság fogalma, és ezért az alábbiakban részletesebben foglalkozunk vele.” (79. old.)

A tanulmány pásztorálpszichológiai szempontból értelmezi az egzsztenciális véték, illetve adósság kérdését, majd Martin Buber, illetve Böszörményi-Nagy Iván és Barbara R. Krasner, Aat van Rhijn és Hanneke Meulink-Korf írásai alapján fejti ki az egzsztenciális véték/adósság jelentőségét a kontextuális szemléletben. A véték fogalmával kapcsolatos teológiai megfontolások rövid, de lényeges része után a szerző ezzel a mondatral zárja tanulmányát: „A vétéssel kapcsolatos fejtegetések azt is világossá tették, hogy a bűn – ellentétben azal, ahogyan azt a pásztorálpszichológia gondolja – csak részben, azaz mint a lét szükségszerű velejárója kapcsolható össze az egzsztenciális véték fogalmával.” (98. old.)

A gyakorlati teológiai rész harmadik tanulmányát Simon János írta: *Egyházfegyelem: útkeresés megtorlás, elretentés és rehabilitáció között?* (99–115. old.) Református egyházunkban az igehirdetés és a sákramentumok kiszolgáltatásához az egyházfegyelem gyakorlása kapcsolódik. Szekularizált világunkban ez kissé furcsának tűnik, de a Szentírás tanítására épülő keresztyén etika határozottan erről tesz ta-

núságot. A szerző három fegyelmezési módozatot ismertet: a rehabilitációs és a személytelen jellegű megtorlásos, illetve elrettentéses módszert. Ez az utóbbi bizonyos mértékben a félelemkeltés módszerét alkalmazza, és egyaránt fellelhető az az Ó- és Újszövetségben (például: 5Móz 17,3; 21,21; Róm 13,3–5; 1Tím 5,20: *Akik vétkeznek, azokat mindenki előtt fedd meg, hogy a többiekben is félelem támadjon.*). A tanulmány utolsó alcíme alatt a büntetőelvek és egyházfegyelem kérdéséről olvashatunk. Simon János ezzel a gondolattal zárja tanulmányát: „A bűnláncolat leállítására egyetlen módszer létezik, mégpedig a bocsánat, azaz annak meglátása, hogy a másik több, mint az ő bűne. Ennek észrevétele pedig kívánatosá teszi a másik közösségét, és befogadhatóvá teszi a másik személyét.” (115. old.)

A rendszeres teológiai részbe Rezi Elek unitárius teológiai tanár írt tanulmányt *Felelős döntések éghajlatunk védelméért. A párizsi globális klímaegyezmény és tanulságai* címmel (119–132. old.). Isten teremtett világában a tiszteletnek, a megbecsülésnek, a felelősségvállalásnak, a szeretetnek és a gondoskodásnak kellene érvényesülnie. A tanulmány az ENSZ 21. párizsi klímakonferenciáján (2015. nov. 30. – dec. 11.) elfogadott globális egyezmény eredményeivel, következményeivel és tanulságaival foglalkozik. Ezen a konferencián közel 40 000 küldött vett részt a világ 195 országából: civil és egyházi szervezetek, politikusok, üzlet- és szakemberek, az egyházak vezetői és vallásfelekezetek képviselői.

A konferencia az éghajlati változással járó veszélyek megelőzéséről szolt. A tanulmány végén ezt olvassuk a keresztyén emberek kötelességét illetően: „Amikor az ember rombolja, szennyezi, károsítja a teremtett világot, hivatásának mond ellent, és egyenesen bűnt követ el. Keresztyén kötelességünk felhívni a figyelmet arra, hogy a ma embere számára nem lehet közömbös, hogy a holnap embere milyen éghajlati körülmények között és milyen környezetben él. Az evangéliumi üzenetnek motiváló, mozgósító, tette serkentő ereje van éghajlati környezetünk védelmé érdekében. Ebben a felismerésben gyökeres az evangéliumi üzenetet hordozó egyházaknak, gyülekezeteinknek és a teológiai tudományosság művelőinek morális felelőssége.” (132. old.)

Az egyháztörténeti részben Papp György *Kaisareai Euszebiosz Egyháztörténetének historiográfiai jelentősége* című tanulmány áll (136–165. old.), amely először Euszebiosz életét és munkásságát vázolja fel, majd ismerteti egyháztörténet-írói módszerének főbb és fontosabb jellegzetességeit. Euszebiosz történetírásának műfaját szinte lehetetlen pontosan meghatározni, mert sok benne a historiográfiai és apologetikai elem. Célja a keresztyén múlt bemutatása és értelmezése.

Euszebiosz életműve jelentős hatással volt a későbbi egyháztörténeti írásokra, így jogosan nevezhetjük őt az egyháztörténet-írás atyjának.

Bányai László